

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПРЕЗИДЕНТІНІҢ ЖАНЫНДАҒЫ МЕМЛЕКЕТТІК БАСҚАРУ АКАДЕМИЯСЫ

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПАРЛАМЕНТІ ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ САЙЛАУЫН ҰЙЫМДАСТЫРУ ЖӘНЕ ӨТКІЗУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

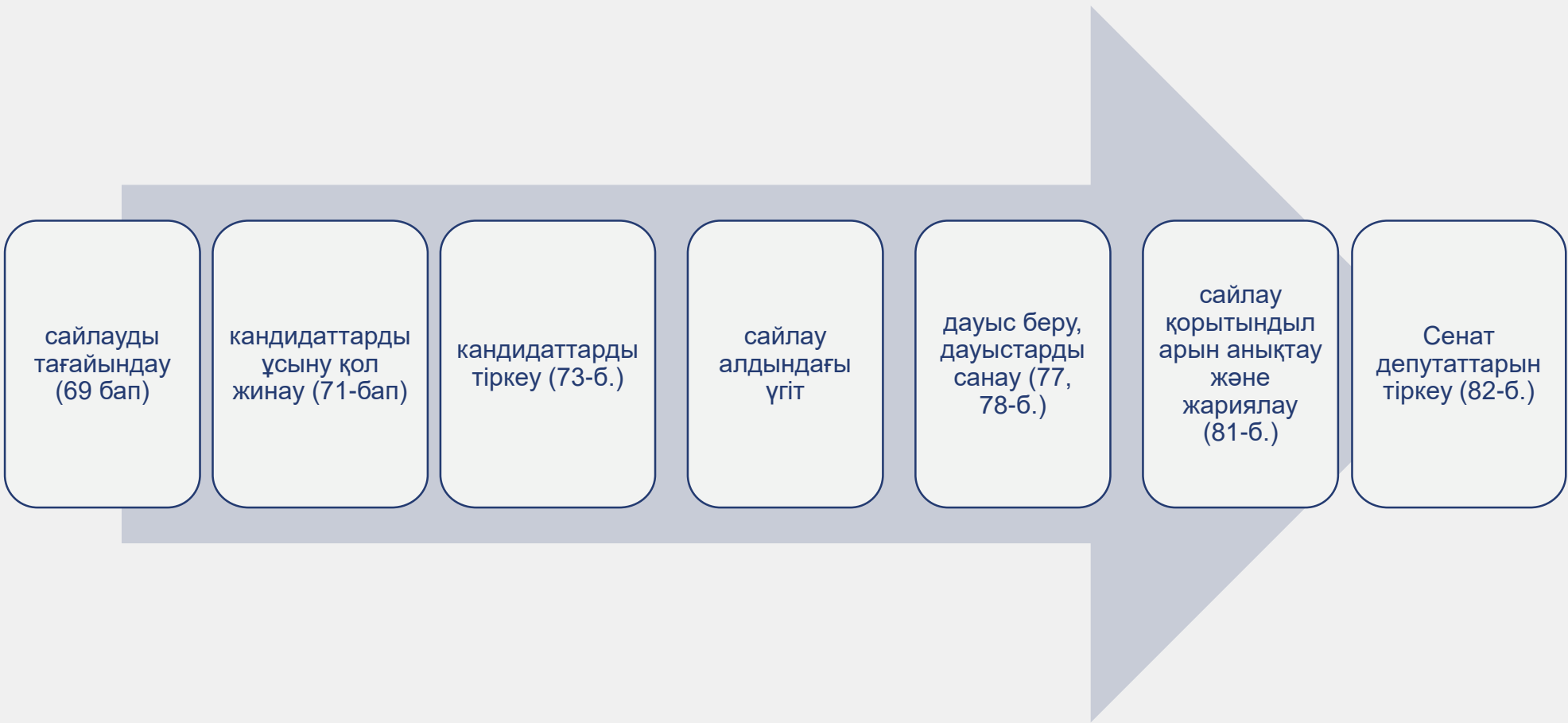
Мақсаты: Парламент депутаттарын сайлауда Қазақстан Республикасы азаматтарының дауыс беруін ұйымдастыру мен өткізудің құқықтық негіздерін зерделеу.

Жоспары:

1. Қазақстан Республикасындағы сайлау процесі. Қазақстан Республикасы Парламенті депутаттарын сайлауды тағайындаудың құқықтық негіздері.
2. Республика Парламентінің депутаттығына кандидаттарды ұсыну және тіркеу.
3. Сайлау қорытындыларын анықтау және жариялау. Қайта сайлау.

Парламент Сенатының депутаттарын сайлау кезіндегі сайлау процесі кезеңдері

Парламент Сенаты депутаттарын сайлау түрлері

кезекті сайлау (69-б. 1-т. 1-тармақшасы)

- негіздеме: Сенат депутаттары өкілеттігінің конституциялық мерзімінің аяқталуы;
- кім тағайындайды: Республика Президенті;
- қашан: Конституциялық мерзімнің аяқталуынан кемінде төрт ай бұрын; Сенат депутаттарының өкілеттік мерзімі өткізіледі және олардың конституциялық өкілеттік мерзімі аяқталуынан кемінде екі ай бұрын өткізіледі

кезектен тыс мерзімінен бұрын сайлау (69-б. 1-Т. 2-тармақшасы)

- негіздеме: Парламенттің өкілеттігін мерзімінен бұрын тоқтату, Сенатта өкілдігі жоқ тиісті әкімшілік-аумақтық бірліктерді құру;
- кім тағайындайды: Республика Президенті;
- қашан өткізіледі: Парламент өкілеттігі мерзімінен бұрын тоқтатылған күннен бастап екі ай ішінде

шығып қалғандардың орнына депутаттар сайлауы (69-б. 1-т. 3-тармақшасы)

- негіздеме: депутаттың өкілеттігін мерзімінен бұрын тоқтату, оны мандатынан айыру немесе оның қайтыс болуы;
- кім тағайындайды: Орталық сайлау комиссиясы;
- қашан өткізіледі: мерзімінен бұрын тоқтатылған, депутат мандатынан айырылған не ол қайтыс болған кезден бастап екі айдан кешіктірмей

Сенат депутаттығына кандидаттар ұсыну

Қазақстан Республикасының Конституциясы 51-б. 4-т.

Қазақстан Республикасының азаматтығында тұратын және оның аумағында соңғы он жыл бойы тұрақты тұрып жатқан адам Парламент депутаты бола алады

Жасы отызға толған, жоғары білімі және кемінде бес жыл жұмыс өтілі бар, тиісті облыстың, республикалық маңызы бар қаланың не республика астанасының аумағында кемінде үш жыл тұрақты тұрып жатқан адам Сенат депутаты бола алады

Өзін-өзі ұсыну

Сенат депутаттығына кандидаттардың өзін-өзі ұсынуын азаматтар тиісті АСК-на осы әкімшілік-аумақтық бірлік бойынша Сенат депутаттығына кандидат болып дауысқа түсу ниеті туралы өтініш беру арқылы жүргізеді.

Облыстық (республикалық маңызы бар қалалар және Астана), қалалық, аудандық мәслихаттардың сессияларында Сенат депутаттығына кандидат ұсыну

1-қадам

- Саяси партиялар, өзге де қоғамдық бірлестіктер өздерінің мәслихаттардағы өкілдері арқылы Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының депутаттығына кандидатуралар ұсынады.
- Бұл ретте бірнеше мәслихаттан бір кандидат ұсынылуы мүмкін.

2-қадам

Сессияда тиісті мәслихат депутаттарының жалпы санының көпшілік даусымен Сенат депутаттығына кандидат етіп ұсыну туралы шешім қабылданады.

3-қадам

Ұсыну туралы сессия шешімі:

- ұсынылған кандидаттың назарына жеткізіледі;
- кандидаттың дауысқа түсуге келісімі туралы өтінішімен бірге тиісінше облыстың, республикалық маңызы бар қаланың және республика астанасының сайлау комиссиясына жіберіледі.

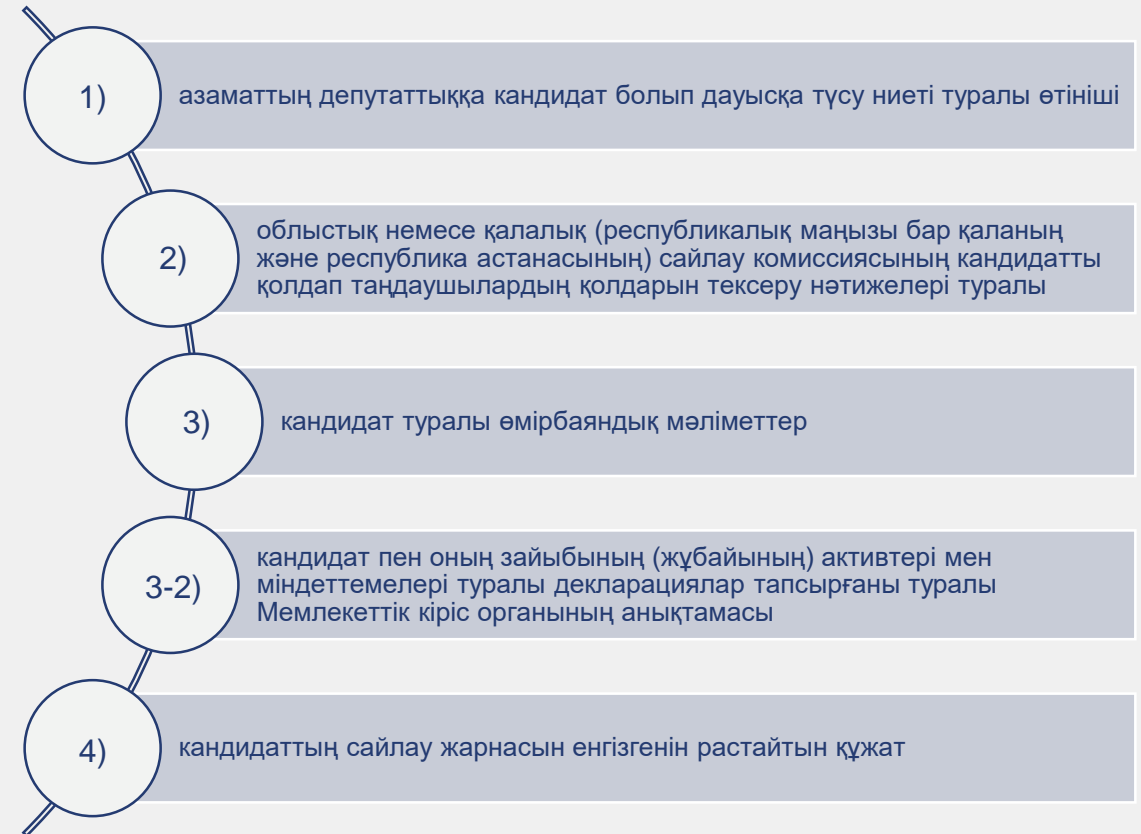

Сенат депутаттығына кандидатты тіркеу

Мәслихаттан (мәслихаттардан) ұсынылған Сенат депутаттығына кандидатты тіркеу үшін құжаттар тізбесі

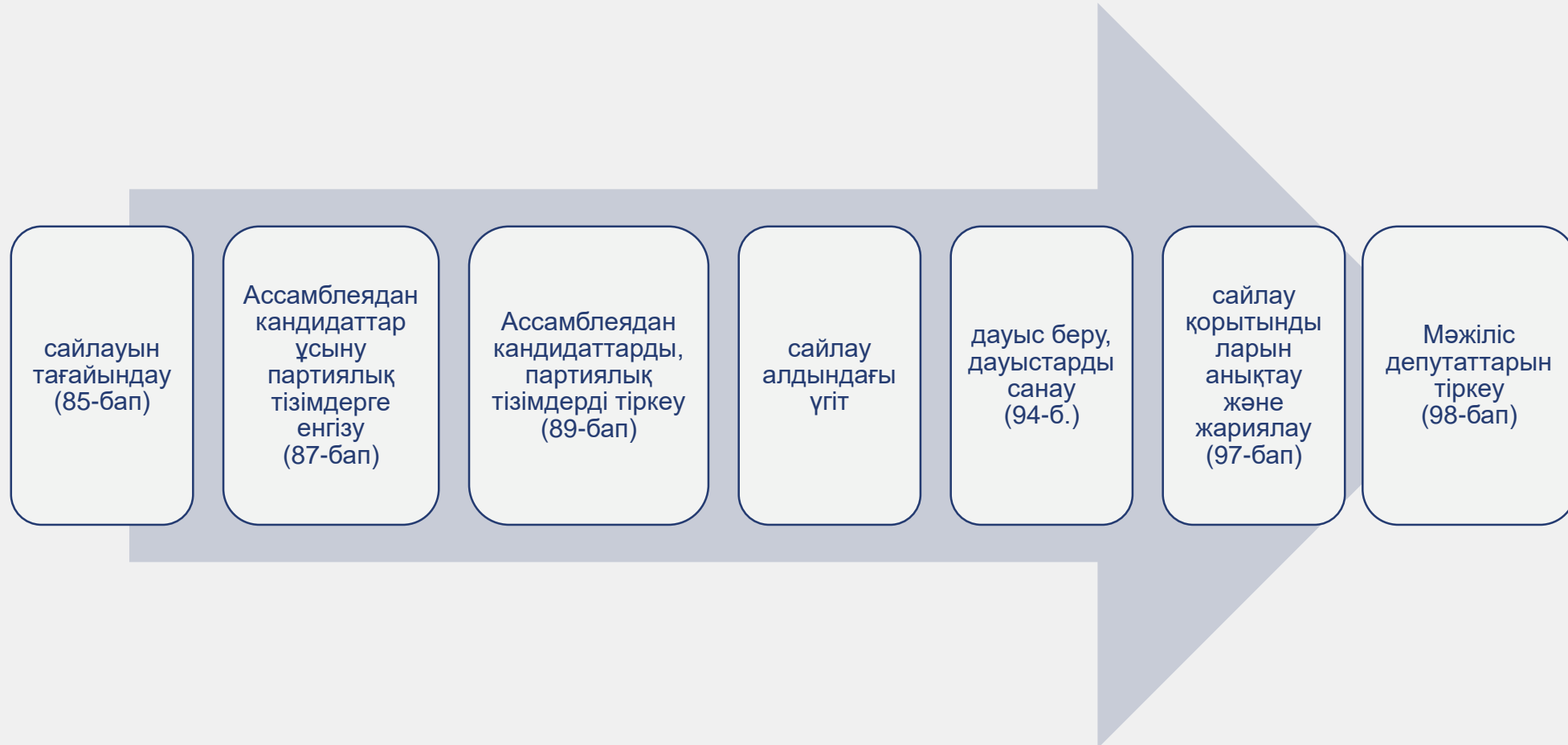

Өзін-өзі ұсынған жағдайда Сенат депутаттығына кандидатты тіркеуге арналған құжаттар тізбесі

Парламент Мәжілісінің депутаттарын сайлау кезіндегі сайлау процесі кезеңдері

Парламент Мәжілісі депутаттарын сайлау түрлері

кезекті сайлау (85-б. 1-т.)

- негіздеме: Мәжіліс депутаттарының Конституциялық өкілеттік мерзімінің аяқталуы;
- кім тағайындайды: Республика Президенті;
- қашан өткізіледі: Мәжіліс депутаттарының өкілеттік мерзімі аяқталғанға дейін кемінде бес ай бұрын және кемінде екі ай бұрын өткізіледі

кезектен тыс сайлау (85-б. 2-т.)

- негіздеме: Парламенттің немесе Парламент Мәжілісінің өкілеттігін мерзімінен бұрын тоқтату;
- кім тағайындайды: Республика Президенті;
- қашан өткізіледі: Парламенттің немесе Парламент Мәжілісінің өкілеттігін мерзімінен бұрын тоқтату туралы шешім қабылдаумен бір мезгілде және Парламенттің немесе Парламент Мәжілісінің өкілеттігі мерзімінен бұрын тоқтатылған күннен бастап екі ай ішінде өткізіледі;
- Қазақстан халқы Ассамблеясы сайлайтын Мәжіліс депутаттарын сайлау күні партиялық тізім бойынша сайланатын Мәжіліс депутаттарының сайлауын өткізу күнімен тұспа-тұс келмеуі мүмкін

шығып қалғандардың орнына депутаттар сайлауы (85-бап, 3-т.)

- негіздеме: депутаттың өкілеттігін мерзімінен бұрын тоқтату, депутаттың мандатынан айыру не оның қайтыс болуы;
- кім тағайындайды: Орталық сайлау комиссиясы;
- қашан өткізіледі: депутат мандаты мерзімінен бұрын тоқтатылған және одан айырылған не ол қайтыс болған кезден бастап үш айдан кешіктірмей

Мәжіліс депутаттығына кандидаттар ұсыну

Қазақстан
Республикасының
Конституциясы
51-б. 4-т.

Қазақстан Республикасының азаматтығында тұратын және оның аумағында соңғы он жыл бойы тұрақты тұрып жатқан адам Парламент депутаты бола алады

Жиырма бес жасқа толған, белсенді сайлау құқығы бар адам Мәжіліс депутаты бола алады

1-қадам

- Белгіленген тәртіппен тіркелген саяси партиялардың партиялық тізімдер бойынша сайланатын Мәжіліс депутаттығына кандидаттар ұсынуы,
- Қазақстан халқы Ассамблеясы Кеңесінің Ассамблея сайлайтын Мәжіліс депутаттығына кандидаттар ұсынуы

2-қадам

- Біртұтас жалпыұлттық сайлау округінің аумағы бойынша Мәжіліс депутаттығына сайлау үшін адамдарды партиялық тізімге енгізу саяси партияның жоғары органы мүшелері жалпы санының көпшілік даусымен жүргізіледі.
- Саяси партиялардың партиялық тізімдерге осы саяси партияның мүшесі болып табылмайтын адамдарды енгізуге құқығы жоқ.
- Қазақстан халқы Ассамблеясы сайлайтын Парламент Мәжілісінің депутаттығына кандидаттар ұсынуды Ассамблея Кеңесі жүргізеді. Қазақстан халқы Ассамблеясы Кеңесінің шешімі көпшілік дауыспен қабылданады және хаттамадан үзінді көшірмемен рәсімделеді

3-қадам

- Саяси партияның жоғары органының шешімі азаматтың партиялық тізімге енгізуге келісімі туралы арызымен бірге Орталық сайлау комиссиясына жіберіледі.
- Партиялық тізімді саяси партияның өкілі Орталық сайлау комиссиясына саяси партияның жоғары органының партиялық тізімді ұсыну туралы хаттамасынан үзінді көшірмемен бір мезгілде ұсынылады.
- Қазақстан халқы Ассамблеясы Кеңесінің шешімі азаматтың сайлауға түсуге келісімі туралы өтінішімен бірге Орталық сайлау комиссиясына жіберіледі

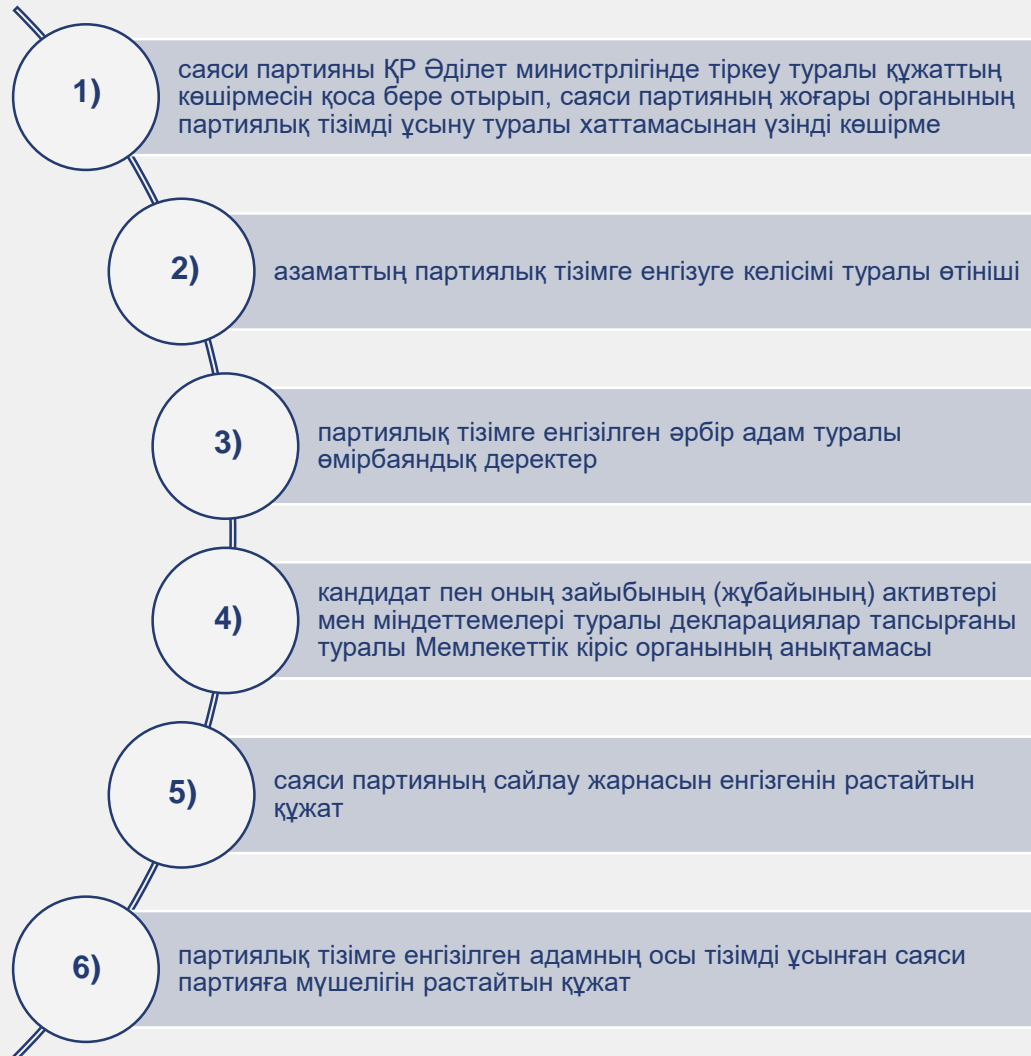

Мәжіліс депутаттығына кандидатты тіркеу

Саяси партиялардың партиялық тізімдерін тіркеу үшін құжаттар тізбесі

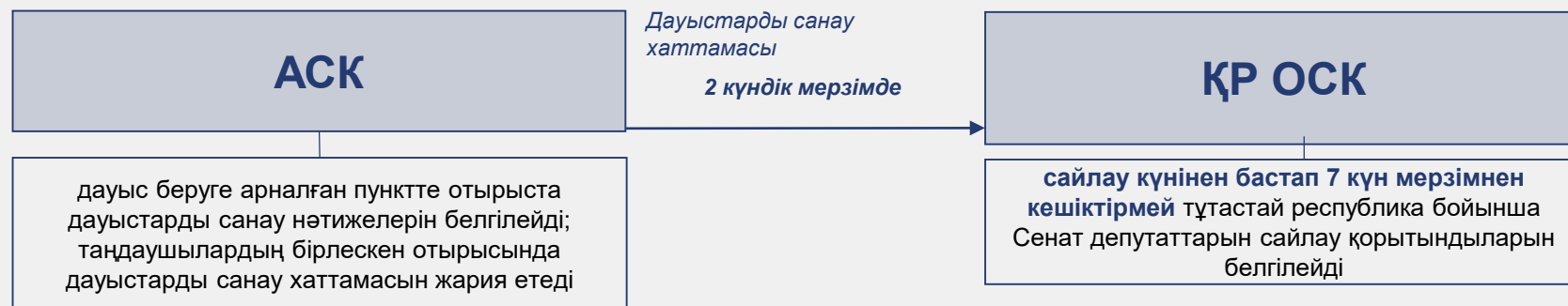
Қазақстан халқы Ассамблеясының Кеңесі ұсынған кандидаттарды тіркеу үшін құжаттардың тізбесі

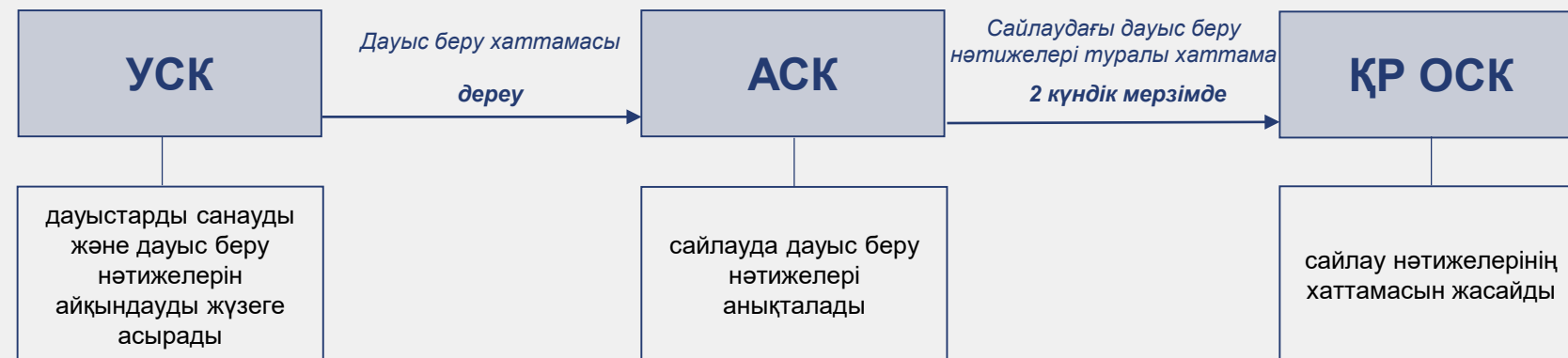
Парламент депутаттарын сайлау қорытындыларын белгілеу және жариялау

Сенат депутаттарын сайлау қорытындылары

Партиялық тізімдер бойынша Мәжіліс депутаттарын сайлау қорытындылары

ҚХА сайлайтын Мәжіліс депутаттарын сайлау қорытындылары

